

FOTBALOVÉ CHULIGÁNSTVÍ

HOOIGANS (počeštěný tvar „chuligáni“) je dnešní označení pro radikální (především fotbalové) fanoušky. Svůj původ má v Anglii, kde původně označovalo výtržníky a gangy obecně, původ samotného slova je vysvětlován více způsoby (buď z irského *Hooley*, označující divokost, ze jména stejnojmenného gangu, a konečně dle rodiny Hooliganů, která proslula svým terorem v Londýně). V současné době se s výrazem Hooligans setkáváme především při pojmenovávání radikálních fanoušků, kteří se organizují za účely střetů s fanoušky ostatních fotbalových klubů, a vytvářejí tak skupiny, které fungují na principu pouličního gangu. Často jsou za hooligany označovány i členové tzv. „ultras“ skupin, kteří často nemají s násilím na a mimo stadiony nic společného a starají se pouze o fanouškovské choreografie během zápasu.

HISTORIE FOTBALOVÉHO CHULIGÁNSTVÍ

Fenomén fotbalového chuligánství se objevil v Anglii v sedmdesátých letech dvacátého století. Faktem ovšem je, že novinkou byl na přelomu šedesátých a sedmdesátých let vznik organizovaných chuligánských gangů, který byl v britském prostředí částečně provázán i se vznikem skinheadské subkultury (nikoliv však výhradně). Násilné konflikty odehrávající se před rokem 1960 bylo možno označit za neorganizované (vyplývající z průběhu hry, z nezvládnutí emocí atp.). V této době se jednalo o skupiny bez organizace, které se daly dohromady pouze na stadionu, kde se konalo fotbalové střetnutí.

Vrcholem evropského fotbalového násilí byla tragédie na Heyselově stadionu v Bruselu v roce 1985, při níž po ataku fanoušků FC Liverpool zahynulo 30 příznivců Juventusu Turín.

Násilí spojené s fotbalem se v České republice vyskytuje již dlouhou dobu. Za akt jeho moderního zrodu bývá většinou považováno zdemolování vagonů ve vlaku, kterým se vraceli v roce 1985 příznivci Sparty Praha z utkání v Banské Bystrici v

roce 1985 (krátce po událostech v Bruselu). Tato událost byla zachycena v kultovním filmu *Proč?*,

Avšak ani "slavná" cesta z Banské Bystrice se nezrodila z ničeho - násilné střety za účasti stovek lidí mezi fanoušky a policií byly charakteristické již na počátku osmdesátých let např. pro Baník Ostrava, byť o nich tehdejší režimní média neinformovala, aby nediskreditovala protežovaný hornický region. Faktem ovšem je, že tyto střety ještě neobsahovaly takovou brutalitu bez psychických zábrán, která se vyskytla především v první polovině devadesátých let. Tato doba však přinesla i mimořádně tragické události, především pak brutální vraždu cestujícího vlaku (vojáka základní služby), kterého za jízdy vyhodili v roce 1994 při cestě z Prahy po slovní potyčce příznivci brněnského klubu.

Ve druhé polovině devadesátých let se po západním vzoru vytvořily i stabilnější gangy s vlastními názvy, symbolikou, ziny, webovými stránkami apod. Většina gangů však již v roce 2003 není tím, čím byla ještě před dvěma až čtyřmi lety, kdy byly jejich počet a členská základna největší.

LEGISLATIVNÍ PŘÍSTUP ZEMÍ EU – INSPIRACE PRO ČR

Velká Británie

- britská vláda stanovila podmínky pro státní dozor nad bezpečnostními opatřeními na stadionech. Každý stadion, na kterém se hraje profesionální fotbalové utkání, musí získat licenci od obce, na jejímž území působí. Udělování licencí metodicky řídí Fotbalový licenční úřad (FLA).

- každý klub zaměstnává na plný úvazek bezpečnostního manažera, který je v pravidelném přímém kontaktu s bezpečnostními složkami státu. Mezi klíčová opatření patří propracovaný a obsáhlý výcvik pořadatelské služby (stevardů).

Právní normy:

The Football Spectator Act (Zákon o fotbalovém diváctví) z roku 1989. Zákon upravuje kontrolu vstupu diváků na fotbalové zápasy, zřizuje Fotbalový licenční úřad a stanovuje trestné činy, související s fotbalem. Football Banning Orders Authority (FBOA): Úřad pro

zákazy vstupu na fotbalová utkání ve Velké Británii. Vede evidenci, určuje na které policejní stanici se bude chuligán v době konání utkání hlásit.

The Football Offences Act (Zákon o fotbalových trestných činech) z roku 1991 umožnil postihnout 3 nové přestupky v souvislosti s fotbalovým utkáním: vrhání předmětů na hrací plochu či aktéry hry, podílení se na rasových útocích či na rasistických chorálech během fotbalových utkání, vniknutí na hrací plochu bez povolení.

Legislativa je průběžně upravována. V roce 2000 byl schválen Football Disorder Act (Zákon o fotbalové trestné činnosti a výtržnictví), který především zrušil rozdíl mezi domácím a zahraničním zákazem vstupu na stadiony (pokud je soudně vydán, platí všude).

- v rámci britské policie existují specialisté na divácké násilí se znalostí konkrétních chuligánských skupin.
- každý klub profesionálního fotbalu má přiděleného minimálně jednoho kriminalistu, který je zodpovědný za shromažďování a předávání operativních informací o záměrech rizikových fanoušků.
- na základě Zákona o policii z roku 1996 (§ 25 odst. 1) je stanovena povinnost poskytnout finanční prostředky policii za přítomnost na soukromé akci.
- policejní specialisté a stevardi fotbalových klubů vyjíždí rovněž k utkáním mimo Velkou Británii (pohárová utkání). Existuje úzká spolupráce mezi stevardy a policejními spottery (jedná se o policisty, kteří mají odpovídající praxi v operativní činnosti při sportovních událostech a disponují osobní znalostí prostředí rizikových fanoušků a jejich projevů).
- Ve Velké Británii existuje organizace Federace fotbalových příznivců (největší fanouškovská organizace; 130 000 členů).

SRN - důraz na prevenci

- jednotlivé německé fotbalové kluby se svými příznivci dlouhodobě intenzivně komunikují a podílejí se na financování preventivních projektů. Preventivní projekty jsou financovány také ze strany orgánů státní správy a samosprávy. Např. sdružení příznivců fotbalového celku HSV Hamburk sídlí v bývalé policejní stanici v centru města (objekt byl bezplatně převeden spolkovou policií k užívání občanskému sdružení fanoušků fotbalového celku HSV Hamburk).
- vrcholem preventivní práce s fotbalovými fanoušky bylo Mistrovství světa v roce 2006, zahraničním fotbalovým fanouškům byly k dispozici mobilní i stacionární tzv. fan – ambasády, sloužící jako poradní a informační služba pro fanoušky.

Polsko – důraz na represii

- v Polsku byl od sezóny 2003/2004 zahájen projekt, v rámci něhož všichni fanoušci hostujících klubů I. a II. fotbalové ligy musí být povinně vybaveni registračními kartami. Systém se příliš neosvědčil.

Itálie – přenesení pravomocí na pořadatele

- v Itálii jsou jasně stanoveny povinnosti fotbalových klubů: vstupenky na jméno a očíslovaná sedadla; brány při vstupu jsou vybaveny detektorem kovů; kamerový systém uvnitř i vně stadionů; existence zábran mezi sektory fotbalových příznivců a mezi sektory a hřištěm; pravidelné tréninkové kursy pro pořadatele (stevardy).
- Státní policie Itálie je hlavní výkonnou složkou odpovědnou za udržování veřejného pořádku a bezpečnosti. Spadá do kompetence italského ministerstva vnitra. V rámci kriminální policie existuje specializovaný zpravodajský útvar, zabývající se problematikou fotbalových fanoušků.
- v rámci Státní policie Itálie existuje od roku 2003 rovněž Monitorovací středisko pro sportovní události, shromažďující informace o násilnostech ve sportu.

ZÁKLADNÍ DOPORUČENÍ MINISTERSTVA VNITRA

- efektivní ukládání alternativních trestů
- využití podmíněného upuštění od potrestání, kdy soud může jako přiměřená omezení nebo povinnosti uložit zdržet se návštěv nevhodného prostředí, sportovních, kulturních a jiných společenských akcí.
- udělení výchovného opatření mladistvému se zákazem návštěv na stadionu
- využití § 16 zákona o přestupcích, který umožňuje udělit ochranné opatření spočívající mimo jiné v zákazu navštěvovat místa a místnosti, v nichž se konají sportovní podniky
- přijetí alternativního trestu zákaz návštěv vymezených druhů akcí s účastí veřejnosti. Trest lze udělit i na delší dobu než při zákazu činnosti (tj. 10 let)
- uložení povinnosti hlásit se v inkriminovanou dobu na policii
- v reformě policie možnost uzavřít stadion
- využití obecní policie k zajištění místních záležitostí veřejného pořádku
- důsledná aplikace konceptu pána domu (stanovení kritérií vstupu na stadion), využití kamerového systému a sběru osobních údajů
- využití policie pro výcvik pořadatelských sborů
- určení funkcionáře klubu zodpovědného za vztah s fanoušky, projekty pozitivního fandovství